

# HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :  
Paris Hukuk Fakültesi Doktoru  
AVUKAT  
Mîlâsî GAD FRANKO

## Tahrir Heyeti

**Fuat Hulûsi B.** Temyiz Mahkemesi  
azasından

**Sabri Şakir B.** Ad V. Hukuk İşleri  
Müdürü

**Mustafa Reşit B.** İstanbul Hukuk Fa.  
Müderrislerinden

**Ahmet Refik B.** İstanbul İcra Reisi

**Ahmet Samim B.** İstanbul Hukuk Fa.  
Müderrislerinden

**M. Şarî Kroza.** İstanbul Hukuk Fa.  
Müderrislerinden

**M. Aşıl Mester.** Paris Hukuk Fa.  
Müderrislerinden

**M. Şavgran.** Paris Hukuk Fa. fahri  
Müderrislerinden

**M. A. Salem.** Hukuku Düvel Mecmu-  
ası tahrir heyetinden.

**Bahir B.** Kavanin ihzârı komisyonu  
azasından.

**Mehmet Talât B.** Avukat

**M. A. Bilyoti.** Paris Hukuk Fakül-  
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gat Franko Beyin yazıhanesi  
Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber  
400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

KÂATÇILIK ve MATBAACILIK ANONİM ŞİRKETİ

1929

## Günün bazı mes'eleleri

### Ticari taahhütlerde faiz miktarı

**Yazan:**

**Avukat Ali Haydar**

Bir kaç gün evvel bir arkadaşımızdan işittiğime göre, ticaret mahkemelerimizden birisi ticarî taahhütlerde dahi faiz miktarının yüzde dokuzu tecavüz edemeyeceğine karar vermiştir. Hadise şudur: Bir tacirin ticarî muameleden dolayı diğer bir tacire şu kadar bin lira borcu varmış ve şu kadar müddet nihayetinde yüzde yirmi faizle ödemeyi taahhüt etmiş. Mahkeme deynin esasına Hükmettikten sonra murabaha nizamnamesi ahkâmına göre yüzde dokuzdan faiz hükmedileceği içtihadiyle yalnız bu miktarın tahsiline karar vermiş ve fazla faiz talebini reddetmiştir.

Mes'elenin ticaret alemini, ikraz müesseselerini ve bilhassa bankaları ne derece alâkadar ettiği meydandadır. Binaenaleyh muhterem mecmuanızla bu baptaki mutaleamı yazarken arkadaşlarında nazarı dikkatlerini celp ve kendilerini münakaşaya davet ediyorum.

Borçlar kanununun 72 inci maddesi faiz hakkında bazı ahkâm vazettikten sonra (mukavele ile faiz mes'elesinde sui istimalin meni hukuku âme kanunlarına tâbidir.) diyor. Bunu hadisemize tatpik edersek (Murabaha nizamnamesinin tayin ettiğinden fazla faiz talep edilemez) neticesine varırız. Fakat aceba bu, ticari deyinlerin faizlerinede şamilmidir? Murabaha nizamnamesinin ilga-edilmemiş olduğunda müttefikiz. Fakat bu nizamnamenin ahkâmı, muahhar tarihli ticaret kanuniyle, ancak âdi deyinlerin faizlerine hasr ve tahsis edilmiştir. Çünkü ticaret kanununun ikinci maddesi ticarî mesailde evvel be evvel ticaret kanuniyle amel edileceğini âmirdir. 654 üncü madaede ise mevadî ticariyede faiz miktarının serbestçe tayin olunabileceği müsarrahtır. 752 inci madde mucibince karzı ticarîde faiz miktarı mukavele ile istenildiği miktarda tayin olunabileceği faizi mürekkebin bile kabul olunduğu 755 ve 788inci maddelerde muharrerdir. Bu sarahatler müvacehesinde ticari faizin yüzde dokuzu tecavüz edemeyeceği mütaleasını kabul edemiyoruz.

Ticaret kanunu, şüphesiz ki görülen kat'i bir zarûret üzerine vaz ve neşredilmiştir. Tabiri diğerle, muamelatı ticariyeyi durdurmak için değil, belki inkişaf ettirmek için yeni kanunu kabul ettik. Dünya piyasasında paranın kıymeti yükselmiştir. Bu gün hiç bir müessese yüzde dokuz faizle ikrazatta bulunamaz ve kanunlarımızın kendilerini himaye etmediğini gördükleri dakikadan itibaren muamelelerini tatil veya tahtit etmek mecburiyetini hissederler. Binaenaleyh biz ticarî deyinlerde faiz miktarının serbestçe tayin edilmesi icab ettiğini düşünürken yalnız kanunun sarahatlerini değil, belki ticarî zaruretləri ve memlektimizin iktisadî menfaatlerini göz önünde bulunduruyor ve arkadaşlarımızın kıymetli mütalealarıyla mevzuun işlenmesini pek arzu ediyoruz.

#### Rehini ticarî hakkında

Hâmile muharrer senedatın terhini hakkında Ali Kemal, Gad-franko beyler arasında çıkıp bendenizin de iştirak ettiğim münakaşa üzerine imzasının mahfuz bulundurulmasını arzu eden bir zat, üçümüzün de müttelik kaldığı başka bir nokta hakkında nazarı dikkati celbetmiştir. Şöyleki mumaleihin fikrinde, emre muharrer senedat, poliçe ve sair senedatı ticariyenin terhininde, bedeli teminattır dendikten sonra, ayrıca kâtibiadde de tastik ettirilecektir. Aksi halde rehniyet, üçüncü şahıslara müessir değildir.

Fikrimce, ticaret kanununun 769uncu maddesinde zikredilen ( eşya ), senedatı ticariyeye şamil değildir. Buradaki eşyadan maksat emvâl ve emtia gibi müşahhas şeylerdir. Bu manayı biz evvela ( eşya ) kelimesinin zebanzed olan mefhumundan, saniyen kanunun müteakip maddelerinden anlıyoruz. Çünkü poliçelerin, ve emre muharrer sair senetlerin bedeli teminattır ibaresiyle terhin edilmiş addolunacağı sarahaten muharrerdir. Hatta konuşmento veya nakliye mukavele namesine vâziülyet bulunmak, aynıyle mürtehin bulunma gibi dir.

O zatı muhterem, hileye meydan vermemek için tastik lüzumundan bahsediyorsada bizce varit değildir. Çünkü hile yapacak olan taraf bir senedi rehin edeceğine temlik ve yahut bir imza ile ciro eder.

Bittabi temlik veya ciro da kâtibiadil tastiki aranmayacaktır. Şu halde mes'ele dönüp dolaşıp hüsnü niyete geliyor. Eğer senedin mürtehini hüsnü niyetle hâmil ise ( bedeli teminattır ) ibaresi belegan ma belag kâfidir. Yoksa sui niyeti varsa, tabiri diğerle mahza diğer alacaklılardan mal kaçırmak için böyle bir muamele uydurulduğuna kanaat hasıl olursa hükmü yoktur; bu taktirde kâtibiadlin tastiki bile ona imtiyaz bahşetmez.

Ticaret kanunları, dinî kanunlar gibi köklerini ilâhi menbalardan almaz, hukuku ticaretin menabii, mukaveleler, ticarî örfler ve ihtiyaçtır. Ticarî muamelelerin inkişafına mani olacak kaideleri koymayı, âdi rehinlerde kâtibi adlin tasdikine lüzûm olmadığını ve meselâ borçlunun rızasıyla menkul eşyasına vâziülyet bulunmanın hakkı hapis ve mümtazen istifayi deyin için kâfi bulunduğunu tasrih etmiştir. ( Madde: 864;866;877 ). Bir çok memleketlerde, rehin ile temin edilen alacağın miktarı her neye baliğ olursa olsun, kâtibi adlin tastikine lüzûm gösterilmemiştir, Tahriri bir mukavele kâfidir. Hatta, bizim borçlar kanununda olduğu gibi, hiç bir tahriri mukavele olmadan, hüsnüniyetle bir gayrı menkule vâziülyet bulunan alacaklı, ondan diğerlerine nisbetle mümtazen istifayi matlup hakkını haiz dir ( hakkı hapis: droit de retention ).

Binaenaleyh, senedatı ticariyenin terhininde kâtibi adillerin tastikine lüzûm olmadığında Gadfrango beyle tamamen hem fikrim.

Avukat: Ali Haydar

## KUSUR VE HATA (I)

( Kanunu medenî tetkikleri )

Yazan: Ahmet Esat

Hukukî telakkilerimiz arasında medeniyet tarihi noktai nazarından en mühimmi hiç şüphesiz *ceza* mefhumudur. Müdevvenatı cezaiye muayyen bir devirde yaşayan insanların yalnız hissiyatını ifade etmekle kalmaz; belki o milletin ahlakî seviyesini en küçük izlerine kadar gösterir.

(I) (Yering) in «De la faute en droit privé» nam eserinden muktebes.